

Rezano-odprašena slama

Za učinkovito rejo pitovnih piščancev

Prišenk J., Korošec T, Brus M.,
Univerza v Mariboru, Fakulteta za
kmetijstvo in biosistemske vede,
KGZS – Zavod Maribor

Slama je eden od številnih stranskih produktov poljedelskih in živinorejskih kmetij. S pridom se jo v neobdelani obliki uporablja za steljo v različnih sistemih reje, kot zastirko in kot vir strukturne vlaknine v prehrani živali ali pa se jo zadela v tla za ohranjanje organske snovi na njivskih površinah. Čeprav je slama že vsestransko uporaben stranski proizvod, se iz ekonomskega vidika pogosto sprašujemo, kako povečati njeno dodano vrednost.

Sklega produkta kmetijske proizvodnje. Za zdaj se slama v večini primerov uporablja kot neobdelan proizvod. Z njeno obdelavo bi lahko doprinesli k izboljšanju njenih karakteristik, kot je na primer vpojnost, in tako dvignili vrednost obdelanega proizvoda. V primerjavi z običajno slamo, ki dobro vpija vlago samo ob koncih oz. prelomih, rezana slama vpija vlago po celotni dolžini. Povečana vpojnost omogoča boljše vezavo živalskih izločkov in vode, kar posledično pomeni kolonjsko manj stelje in drugačno strukturo končnega stranskega proizvoda (hlevskega gnojaja). Zaradi boljše vezave amoniaka se zmanjšajo tudi vonjave v hlevu. Z dodatnim postopkom odpravljanja se iz slame odstrani nečistoče. V hlevu tako zmanjšamo količino prahu, kar ugodno vpliva na zdravje živali (npr. bolezní dihal).

STROŠEK NASTILJANJA VPLIVA NA KONKURENČNOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Z novo tehnologijo rezanja in odpravljanja slame se lahko vpliva na finančne kazalnike poslovanja kmetij, ohranjanje narave (izboljšanje rodovitnosti tal) in še na mnogo drugih agrarno-ekonomskih in socialnih dejavnikov na podeželju (ohranjanje kmetijske dejavnosti na območjih z oteženimi dejavnostmi kmetijske proizvodnje, ohranjanje poseljenosti manj razvitih območij in ohranjanje obdelanosti tal itd.).

Pri živinorejskih in mešanih kmetijskih gospodarstvih strošek nastiljanja vpliva na ekonomske kazalnike in posledično na konkurenčnost kmetijskih gospodarstev. Zato je iskanje alternativ v materialih, ki se pojavljajo kot stranski proizvod poljedelske proizvodnje, smiselno, saj bi s tem lahko razvili tudi morebitno novo poslovno idejo na kmetijskih gospodarstvih. Taka alternativa je lahko stelja iz slame,

V projektu se ukvarjamo s preizkušanjem rezano-odprašene slame pri reji pitovnih piščancev, konjev in prašičev. V preizkušanje je vključenih šest kmetijskih gospodarstev, ki novo, tehnološko spremenjeno steljo uporabljajo namesto predhodno uporabljene surovine. Projekt z zasnovno omogoča, da se različne tipe stelje med seboj primerja in se tako ovrednotijo karakteristike in ekonomsko učinkovitost nove tehnologije obdelave. Rezultati bodo pokazali prednosti, slabosti, pomanjkljivosti in priložnosti, ki bodo kvalitativne in kvantitativne ter bodo vezane na uspešnost reje proizvodnih živali, izboljšanje učinkov na okolje ter izboljšanje ekonomskega položaja kmetij.

Z razvojem nove prakse/tehnologije bo projekt prispeval tudi k blaženju posledic podnebnihih sprememb, saj predvideva, da bo zaradi spremenjenih karakteristik slame hlevski gnoj boljše kakovosti. Tak gnoj bo imel hitro in dobro razgradljivost, kar bo prispevalo k zmanjšanju izpustov amoniaka iz naslova kmetijstva.

Tehnologija reje živali na rezano-odprašeni slami ima potencial pri blaženju posledic izpostavljenosti živali podnebnim spremembam, kot je na primer obvladovanje vročinskega stresa pri piščancih in prašičih, saj dobra vpojnost in majhni delci vplivajo na mikroklimatske razmere v hlevu.

PRVI REZULTATI PRI REJI PITOVNIH PIŠČANCEV

Projekt že lahko postreže s prvimi rezultati uporabe rezano-odprašene slame kot stelje v reji pitovnih piščancev. Preliminarni rezultati kažejo, da se je rezano-odprašena slama pri doseganju lastnosti kakovostne stelje dobro odrezala. V primerjavi z uporabljeno žagovino je stelja iz rezano-odprašene slame dalj časa ostala suha in sipka. Mokev stelje pri uporabi

kah (struktura, sestava, organoleptične lastnosti ...) lahko tudi razlog, da so piščanci, rejeni na stelji iz rezano-odprašene slame, izražali značilno več aktivnosti v obliki raziskovalnega obnašanja, brskanja in izvajanja prašne kopeli. Ob zakolu je bilo pri živalih opaženih manj poškodb nog in predela prsi.

Po opravljenih začetnih preizkušanjih ugotavljamo, da rezano-odprašena slama izboljša bivalne razmere in ima ugoden vpliv na dobro počutje piščancev.

EKONOMIČNOST REJE NA REZANO-ODPRAŠENI SLAMI

Poda se lahko tudi prva strokovna ocena glede izračunanih ekonomskih parametrov pri reji pitovnih piščancev na rezano-odprašeni slami. Ekonomsko upravičenost načina reje izkazujemo s koeficientom ekonomičnosti (Ke), mejna vrednost katerega je 1. Potrdimo lahko višji koeficient ekonomičnosti na vseh kmetijah, na katerih je bila uporabljena rezano-odprašena slama. Finančni rezultat pri preizkusih z rezano-odprašeno slamo pozitivno odstopa od finančnega rezultata, izračunanega pri preizkusih, pri katerih je bila uporabljena žagovina. Pozitivni rezultati so se pojavili tudi pri odstotkih pogina, kjer je bil najmanjši delež pogina zabeležen v preizkusih, pri katerih smo za steljo uporabili rezano-odprašeno slamo. Ta pozitivni vzorec se je pojavil pri vseh kmetijah.

Pozitivne učinke uporabe rezano-odprašene slame je bilo zaznati pri porabi krme in stroških ročnega dela. Tako je bil pri eni izmed kmetij strošek ročnega dela v primerjavi z izračunanim povprečjem manjši za 13,5 %. Pri dveh kmetijah pa smo ob uporabi stelje iz rezano-odprašene slame ugotovili pozitiven trend pri prihranku krme (4 % in 12,09 %), kar

V sklopu projektov evropskega inovacijskega partnerstva (EIP) se izvaja pilotni projekt »Tehnološka in ekonomska analiza uporabe stelje iz odprašene in rezane slame pri vzreji